

CALITATEA FORMĂRII PROFESIONALE ÎN VIZIUNEA ABSOLVENȚILOR ȘI ANGAJATORILOR

LA QUALITÉ DE LA FORMATION PROFESSIONNELLE INITIALE DANS LA VISION DES DIPLÔMÉS ET DES EMPLOYEURS

Gheorghe NEAGU,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Rezumat: În acest articol este abordată calitatea formării profesionale inițiale din perspectivă internă (prin prisma opiniilor studenților-absolvenți ai programelor de licență și ai programelor de masterat de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți) și din perspectivă externă (în baza analizei percepțiilor absolvenților Universității, angajați în câmpul muncii în domeniul pe care l-au absolvit, dar și ale reprezentanților angajatorilor) în vederea stabilirii unui diagnostic adecvat stării de fapt a relaționării Universității cu piața muncii și argumentării unor soluții de îmbunătățire a calității capitalului uman.

Cuvinte-cheie: calitatea formării profesionale; necesitățile pieței forței de muncă; capitalul uman; indicatori de evaluare; competențe profesionale; sistem educațional.

Résumé: Cet article aborde la qualité de la formation professionnelle de point de vue interne (conformément opinions des diplômés des programmes de licence et de master de l'Université de l'État „Alec Russo” de Bălți) et de point de vue externe (à la base de l'analyse des perceptions des diplômés de l'Université, employés dans le domaine dont ils ont obtenu leur diplôme, et des représentants des employeurs) afin d'établir un diagnostic approprié à l'état des faits de la collaboration de l'Université avec le marché du travail et d'argumenter certaines solutions pour améliorer la qualité du capital humain.

Mots-clés: qualité de la formation professionnelle, besoins du marché du travail, capital humain, indicateurs d'évaluation, compétences professionnelles; système éducatif.

Dezvoltarea și implementarea unui sistem eficient pentru calificare în învățământul superior, un sistem în care domeniile de formare profesională sunt corelate direct cu cerințele reale și dinamice ale pieței forței de muncă reprezintă scenariul de succes prin care universitățile pot contribui la dezvoltarea capitalului uman⁹². În contextul acestei viziuni, ne propunem să abordăm calitatea formării profesionale inițiale din perspectivă internă (prin prisma opiniilor studenților-absolvenți ai programelor de licență și ai programelor de masterat de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți) și din perspectivă externă (în baza analizei percepțiilor absolvenților Universității, angajați în câmpul muncii în domeniul pe care l-au absolvit, dar și ale reprezentanților angajatorilor) în vederea stabilirii unui diagnostic adecvat stării de fapt a relaționării Universității cu piața muncii și argumentării unor soluții de îmbunătățire a calității capitalului uman⁹³.

---

⁹² Analiza diagnostic „Universitățile și dezvoltarea capitalului uman”. Panelul nr.1. Coordonator: prof. dr. Ion Gh. Roșca// http://edu2025.ro/UserFiles/File/LivrabileR1/diagnostic_panel1.pdf;

⁹³ Datele în baza cărora vom încerca să realizăm acest obiectiv au fost colectate în urma efectuării, pe parcursul anilor 2012, 2013 a următoarelor investigații psihosociologice: iulie 2012 (au fost intervievați absolvenții programelor de licență – 805 respondenți); ianuarie 2013 (absolvenții programelor de masterat – 90 de credite); aprilie-mai 2013 (absolvenții domeniului Drept, angajați în câmpul muncii în domeniu (38 de respondenți) și angajatorii din același domeniu (36 de manageri: Baroul de avocați Bălți, Judecătoria Ungheni, OSC Bălți, procuratura r. Florești, Comisariatul de Poliție Florești, Procuratura r. Drochia, Judecătoria Singerei, Judecătoria Glodeni etc.); aprilie-mai 2013 (angajatorii din domeniul 14. Științe ale educației (30 de manageri din mun. Bălți și câteva raioane din nordul țării, în special, din r. Drochia); iulie 2013 (absolvenții programelor de licență – 614 respondenți; iulie 2013 (absolvenții programelor de masterat – 120 de credite – 117 respondenți).

În calitate de reper teoretico-metodologic pentru realizarea studiilor nominalizate au servit următoarele lucrări: Ciotlăuș, Simona; Florian, Bogdan; Hâncean, Marian-Gabriel; Miroiu, Adrian; Păunescu, Mihai; Rusu, Raluca; Tăriceanu, Elena-Alina; Tufiș, Claudiu; Vlăsceanu, Lazăr; Voicu, Bogdan. *Calitatea învățământului superior din România. O analiză instituțională a tendințelor actuale*. Iași: Editura Polirom, 2011; Vlăsceanu, Lazăr; Miroiu, Adrian; Păunescu, Mihai; Hâncean, Marian-Gabriel. *Barometrul calității 2010. Starea calității în învățământul superior din România*. Brașov: Editura Universității „Transilvania”, 2011; Analiza diagnostic „Universitățile și dezvoltarea capitalului uman”. Panelul nr.1. Coordonator: prof. dr. Ion Gh. Roșca// http://edu2025.ro/UserFiles/File/LivrabileR1/diagnostic_panel1.pdf; Korka Mihai (coordonator). *Educația de calitate pentru piața muncii*. București: Editura Universitară, 2009; Cabac, Valeriu. *Calitatea învățământului superior în viziunea comunității academice*. Studiu de caz – Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Bălți, 2006.

Unul dintre factorii care influențează, în mod deosebit, calitatea procesului de formare profesională a tinere-tului rezidă în **calitatea condițiilor de învățare** la Universitate. În opinia respondenților, acestea se prezintă, după cum urmează:

Abs. 2013 (programe de licență – L)   **Absolv. angajați, dom. Drept** (Licență/ Masterat)

1. Bune – 53,84%	75,67%
2. Satisfăcătoare – 45,01%	21,62%
3. Nesatisfăcătoare – 0,43%	2,70%

Așadar, majoritatea absolută a absolvenților au evaluat pozitiv (deși, nuanțat) condițiile de învățare la Universitate, iar absolvenții angajați din domeniul Drept – le-au considerat de o calitate și mai înaltă.

În același timp, existența condițiilor favorabile de învățare nu conduce nemijlocit și direct la realizarea calitativă a procesului de formare profesională. Condițiile respective sînt utilizate în funcție de profesionalismul și responsabilitatea actorilor principali care își dau concursul la realizarea acestui proces. Despre aceasta ne vorbește elocvent și listarea criteriilor și factorilor care condiționează calitatea pregătirii specialiștilor la Universitate (respondenții au avut posibilitatea să evidențieze pînă la trei poziții):

Absolvenții (L)	2013	2012
1. Condițiile de învățare	61,51%	57%
2. Prestația/gradul de pregătire al cadrelor didactice	61,07%	60%
3. Efortul depus de studenți	60,78%	53%
4. Motivarea studenților	48,34%	45%
5. Calitatea relațiilor „profesor-student”	43,56%	55%
6. Modalitățile de evaluare utilizate	22,0%	15%

Principalii actori care își dau concursul la procesul de formare profesională, evident, sînt cadrele didactice și studenții (inclusiv calitatea relațiilor dintre aceste entități), ghidați de managerii de toate nivelurile. În acest context, este necesar să ne referim la portretul psihosociologic al cadrelor didactice (în viziunea absolvenților), caracteristicile definitorii ale studenților absolvenți (în baza autoevaluării acestora) și la calitatea managementului universitar.

Cele mai importante calități ale corpului profesoral-didactic care asigură pregătirea calitativă a studenților (respondenții programelor de licență au fost rugați să evidențieze pînă la trei poziții) sunt următoarele:

1. calitățile umane (deschidere, bunăvoință, receptivitate, respectul față de studenți) – 64,11% (2013); 65% (2012);
2. măiestria pedagogică (expunerea materiei, utilizarea metodelor active, trezirea interesului față de disciplina predată etc.) – 57,60%; 63%;
3. cunoașterea temeinică a materiei predate – 54,85% (2013);
4. cultura vorbirii – 29, 23%; 29%;
5. orientarea spre folosirea materiei în viitoarea activitate profesională – 21,85%; 20%;
6. obiectivitatea evaluării – 20,69%; 24%;
7. cointeresarea în succesul studenților – 20,26%; 27%;
8. exigența – 7,81%; 8%.

Este de reținut, în special, punctul de vedere privind importanța calităților umane în procesul de formare profesională. Această viziune, corelată cu rolul calității relațiilor „profesor-student”, demonstrează existența unor curențe în interacțiunea dintre actorii principali ai procesului de formare profesională.

În ceea ce privește autoevaluarea dimensiunilor comportamentului propriu, remarcăm următoarele date mai relevante, în baza cărora putem judeca despre factorii care influențează, într-un fel sau altul, calitatea studiilor. Astfel, un segment important dintre absolvenți au menționat că pregătirea pe care au obținut-o în veriga preuniversitară nu le-a permis să se integreze fără probleme în comunitatea universitară (51,81% (2013); 52% (2012) au recunoscut că la însușirea materiei predate au avut „mici probleme”, iar 3,62% (2012) – „cu dificultate”). Aceste date ne vorbesc despre necesitatea abordării calității proceselor educaționale sistemic, din perspectiva interacțiunii dintre toate componentele sistemului educațional. Or, calitatea proceselor în sistemul educațional universitar depinde, într-o mare măsură, de calitatea materiei prime, de gradul de pregătire a absolvenților sistemului preuniversitar pentru rolul de viitor student. Această remarcă nu trebuie înțeleasă în sensul delegării responsabilității pentru curențele procesului de formare profesională, actorilor sociali din veriga preuniversitară. Din contra, trebuie să cunoaștem foarte bine caracteristicile studenților înmatriculați și să utilizăm tehnologii adecvate de instruire, centrate pe nevoile acestora, diferențiat de la facultate, la facultate și chiar în cadrul grupei academice. Concomitent, urmează

să intensificăm colaborarea cu sistemul preuniversitar, încercînd prin instrumentele de care dispunem (manuale, ghiduri, cursuri de perfecționare, cursuri de recalificare, implementarea proiectelor de cercetare etc.) să contribuim la soluționarea unor probleme cu care se confruntă sistemul/subsistemul nominalizat.

Portretul sociologic al studentului-absolvent poate fi completat și prin dimensiunile ce țin de gradul de conștientizare a rolurilor sociale pe care acesta trebuia să le exercite pe parcursul anilor de studiu. Astfel, la întrebarea (de control) „Cum apreciați, în ansamblu, atitudinea pe care au manifestat-o studenții pe parcursul anilor față de obligațiile lor profesionale?”, au fost obținute următoarele răspunsuri:

1. foarte responsabilă – 12,01%;
2. responsabilă – 42,55%;
3. mai degrabă responsabilă decît iresponsabilă – 27,79%;
4. nici responsabilă, nici iresponsabilă – 11,43%;
5. mai degrabă iresponsabilă decît responsabilă – 3,47%
6. iresponsabilă/total iresponsabilă – 1,01%.

O serie de itemi aveau obiectivul să măsoare eficiența managementului proceselor orientate spre asigurarea calității formării specialiștilor. Astfel, la întrebarea „În ce măsură sunteți mulțumit de ceea ce a realizat conducerea Universității în vederea modernizării procesului instructiv-educativ?” (2013, absolvenții programelor de licență) au fost obținute următoarele rezultate:

1. Foarte mulțumit – 13,60%
2. Mulțumit – 53,26%
3. Mai degrabă mulțumit decît nemulțumit – 17,80%
4. Nici mulțumit, nici nemulțumit – 9,70%
5. Mai degrabă nemulțumit decît mulțumit – 2,03%
6. Nemulțumit – 1,30%
7. Total nemulțumit – 0,58%

Condițiile de învățare (premisă a calității formării profesionale) și prestația actorilor principali ai procesului în cauză au condus la realizarea următorului produs final (calitatea acestui produs a fost măsurată din mai multe perspective, încercînd să realizăm un diagnostic cît mai obiectiv posibil în cadrul unor anchete de opinie). Astfel, la întrebarea „Per ansamblu, în ce măsură sunteți mulțumit de calitatea studiilor obținute?” au fost obținute următoarele date:

a) Absolvenți Licență – 2013	b) Absolvenți masterat – 2013, 120 de credite
1. Foarte mulțumit – 15,34%	27,96%
2. Mulțumit – 53,40%	57,62%
3. Mai degrabă mulțumit decît nemulțumit – 20,84%	9,32%
4. Nici mulțumit nici nemulțumit – 7,09%	3,38%
5. Mai degrabă nemulțumit decît mulțumit – 1,30%	0,84%
6. Nemulțumit – 0,87%	0%
7. Total nemulțumit – 0,29%.	0,84%

Așadar, în viziunea absolvenților programelor de licență și programelor de masterat, calitatea formării profesionale în USARB este înaltă.

În același timp, remarcăm faptul că este vorba de evaluarea proceselor din cadrul unui sistem închis în sine, în mare parte neconectat la piața muncii. În acest context, este și mai important să cunoaștem cum apreciază piața forței de muncă, angajatori și absolvenții Universității, încadrați în câmpul muncii în domeniul formării profesionale inițiale.

Pentru început, este util să reținem răspunsurile absolvenților – 2013 (Licență) la întrebarea „Cum apreciați gradul de pregătire a Dvs. pentru inserția pe piața muncii?”

1. Foarte înalt – 6,66%
2. Înalt – 56,15%
3. Nu prea înalt – 24,89%
4. Insuficient – 4,20%
5. Nu pot răspunde – 7,24%.

Acești indici, de o generalitate extinsă au fost concretizați prin evaluarea următoarelor dimensiuni ale procesului de formare profesională, solicitate pe piața muncii (absolvenții programelor de licență, 2013):

Variantele de apreciere au fost aceleași pentru toate enunțurile:

1 – 1 punct: insuficient, complet neadecvat, cu un impact negativ;

2 – 2 puncte: slab, puțin acceptabil;

3 – 3 puncte: nivel mediu, admisibil;

4 – 4 puncte: bun, satisfăcător, un impact pozitiv;

5 – 5 puncte: excelent, un impact pozitiv puternic.

Nr. crt.	Criterii de apreciere / Întrebări	1	2	3	4	5
1	Nivelul de pregătire teoretică a absolvenților	1,45%	3,62%	18,81%	47,90%	25,47%
2	Abilitățile practice, capacitatea de a soluționa probleme ce țin de profilul specializării	2,89	10,27	27,04	38,06	17,37
3	Abilitățile creative, participative ale absolvenților	2,32	11,14	24,66	35,02	22,72
4	Aptitudini de comunicare, comportament social	1,88	5,21	17,37	35,31	34,88
5	Nivelul de posedare a tehnologiilor informaționale, soft-urilor specializate	3,04	7,53	24,75	35,02	25,47
6	Încrederea și siguranța profesională a absolvenților universității	3,04	8,54	25,47	37,63	20,55
7	Nivelul de posedare a instrumentarului legislativ în domeniul specialității și profilului de activitate	2,46	8,10	26,48	40,09	19,10
8	Gradul de actualizare a instruirii profesionale a absolvenților, corespunderea cerințelor pieței muncii și priorităților europene	3,62	10,42	28,51	37,05	16,79
9	Cum apreciați în general activitatea și calitatea prestațiilor Universității?	3,62	10,42	28,51	37,05	16,79

Aceste dimensiuni ale procesului de formare profesională au fost evaluate și de către **absolvenții Facultății de Drept**, angajați în câmpul muncii în domeniul de formare profesională, după cum urmează:

Nr. crt.	Criterii de apreciere / Întrebări	1	2	3	4	5
1	Nivelul de pregătire teoretică a absolvenților	0%	0%	16,21%	64,86%	18,91%
2	Abilitățile practice, capacitatea de a soluționa probleme ce țin de profilul specializării	0	5,55	38,88	44,44	11,11
3	Abilitățile creative, participative ale absolvenților	0	5,88	35,29	41,17	17,64
4	Aptitudini de comunicare, comportament social	0	2,85	8,57	60	28,57
5	Nivelul de posedare a tehnologiilor informaționale, soft-urilor specializate	0	8,57	31,42	34,28	25,71
6	Încrederea și siguranța profesională a absolvenților universității	0	11,42	28,57	42,85	17,14
7	Nivelul de posedare a instrumentarului legislativ în domeniul specialității și profilului de activitate	0	5,71	25,71	37,14	31,42
8	Gradul de actualizare a instruirii profesionale a absolvenților, corespunderea cerințelor pieței muncii și priorităților europene	0	5,71	42,85	37,14	14,28
9	<i>Calitatea pregătirii specialiștilor în comparație cu absolvenții ai altor instituții de învățământ</i>	0	2,94	8,82	52,94	35,29
10	Cum apreciați în general activitatea și calitatea prestațiilor Universității?	0	2,85	8,57	54,28	34,28

Angajatorii din domeniul 38 Drept au evaluat prestația Universității în felul următor:

Nr. crt.	Criterii de apreciere / Întrebări	1	2	3	4	5
1	Nivelul de pregătire teoretică a absolvenților	0%	0%	8,33%	50%	41,66%
2	Abilitățile practice, capacitatea de a soluționa probleme ce țin de profilul specializării	0	4,16	16,66	55,16	25
3	Abilitățile creative, participative ale absolvenților	0	0	13,63	40,90	45,45
4	Aptitudini de comunicare, comportament social	0	0	4,34	17,39	78,26
5	Nivelul de posedare a tehnologiilor informaționale, soft-urilor specializate	0	4,16	8,33	41,66	45,83
6	Încrederea și siguranța profesională a absolvenților universității	0	4,16	12,50	33,33	50
7	Nivelul de posedare a instrumentarului legislativ în domeniul specialității și profilului de activitate	0	0	16,66	41,66	41,66
8	Gradul de actualizare a instruirii profesionale a absolvenților, corespunderea cerințelor pieței muncii și priorităților europene	0	0	16,66	50	33,33
9	<i>Calitatea pregătirii specialiștilor în comparație cu absolvenți ai altor instituții de învățământ</i>	0	0	16,66	41,66	41,66
10	Cum apreciați în general activitatea și calitatea prestațiilor Universității?	0	0	0	50	50

Angajatorii din domeniul 14 Științe ale educației:

Nr. crt.	Criterii de apreciere / Întrebări	1	2	3	4	5
1	Nivelul de pregătire teoretică a absolvenților	0%	0%	0%	63,15%	36,84%
2	Abilitățile practice, capacitatea de a soluționa probleme ce țin de profilul specializării	0	0	10	60	30
3	Abilitățile creative, participative ale absolvenților	0	0	5,26	52,63	42,10
4	Aptitudini de comunicare, comportament social	0	0	0	35	65
5	Nivelul de posedare a tehnologiilor informaționale, soft-urilor specializate	0	0	5,55	22,22	72,22
6	Încrederea și siguranța profesională a absolvenților universității	0	0	10	50	40
7	Nivelul de posedare a instrumentarului legislativ în domeniul specialității și profilului de activitate	0	0	19,04	42,85	33,33
8	Gradul de actualizare a instruirii profesionale a absolvenților, corespunderea cerințelor pieței muncii și priorităților europene	0	0	15,78	47,36	36,84
9	<i>Calitatea pregătirii specialiștilor în comparație cu absolvenți ai altor instituții de învățământ</i>	0	0	10	30	60
10	Cum apreciați în general activitatea și calitatea prestațiilor Universității?	0	0	0	26,31	73,68

Abordarea cumulativă a acestor evaluări ne permit să tragem concluzia conform căreia calitatea prestațiilor USARB este percepută ca fiind (încă) destul de înaltă, inclusiv, în comparație cu activitatea altor Universități din țară. Este necesar să remarcăm faptul că aceste evaluări se referă doar la cei mai bine formați absolvenți ai Universității în câmpul muncii. Or, ponderea absolvenților angajați în câmpul muncii nu este prea mare, ea fiind necunoscută, de aceea urmează să abordăm cât mai critic opiniile angajatorilor și ale absolvenților angajați, să identificăm punctele slabe în formarea profesională inițială, în vederea îmbunătățirii calității acestui proces.

De altfel, datele prezentate anterior ne permit să evidențiem dimensiunile vulnerabile ale procesului de formare profesională în Universitate:

- formarea abilităților practice, capacității de a soluționa probleme ce țin de profilul specialității/specializării;
- formarea abilităților creative, participative ale absolvenților;
- gradul insuficient de actualizare a instruirii profesionale a studenților, de corespundere a cerințelor pieței muncii și priorităților europene.

La rîndul lor, acești indicatori importanți ai calității proceselor din Universitate sînt condiționați de o multitudine de factori. Investigațiile efectuate ne permit să elucidăm o serie de factori (nu neapărat în ordinea priorității lor, mai ales, datorită faptului că au fost identificați în urma mai multor investigații pe eșantioane diferite ca dimensiune):

- lipsa motivației pentru un segment destul de mare al tineretului studios, care au preferat să susțină examenele într-o formă mai degajată, fără a depune mari eforturi (30,97% – 2013; 36% – 2012, nivelul Licență);
- calitatea neadecvată a raportului „profesor-student” (Calitatea relațiilor dintre profesor și student (21,71% – 2013; 19% – 2012) din respondenți nu le consideră democratice și nu au corespuns așteptărilor lor);
- rolul neadecvat al practicii în formarea profesională (modalitățile de efectuare a stagiilor de practică au corespuns „în mică măsură” – 31,55% – 2013; 33% – 2012; „n-au corespuns deloc” – 5,07% – 2013; 7% – 2012);
- considerentele economice (profesorii se străduiau să mențină contingentul de studenți care achită taxa de studii și nu aplicau consecvent standardele de rigoare);
- alte carențe în proiectarea și realizarea actului didactic (la ore, în unele cazuri, nu se forma gîndirea critică; suprapunerea materiei la unele unități de curs; calitățile profesionale neadecvate ale unor cadre didactice etc.).

Modalitățile de depășire a punctelor slabe în procesul de formare profesională, de îmbunătățire a calității acestuia, în viziunea studenților-absolvenți, absolvenților, încadrați în cîmpul muncii și angajatorilor sînt următoarele:

Absolvenții, nivel Licență – 2013:

Care sunt principalele trei acțiuni care ar trebui întreprinse pentru a îmbunătăți situația în Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți?

1. atragerea mai pe larg a specialiștilor-practicieni în procesul de formare profesională – 58,76%
2. instituirea unui dialog sistematic cu studenții, absolvenții, asociațiile profesionale și angajatorii reprezentativi pentru ajustarea ofertei de studii la cerințele pieței muncii – 55,72%
3. consolidarea legăturii dintre teorie și practică – 45,59%
4. implementarea reală și eficientă a unui mecanism intern de monitorizare operativă continuă a asigurării calității educației universitare – 37,19%
5. definirea listei de competențe și abilități pe care angajatorii se așteaptă să le găsească la nivelul unui absolvent-potențial viitor angajat – 23,59%
6. creșterea gradului de transparență în procesul decizional – 22,0%
7. sporirea rolului angajatorilor în elaborarea și implementarea programelor de studiu – 19,10%
8. depășirea fenomenelor indezirabile în relația „profesor-student” – 17,37%
9. „Educația continuă” a partenerilor (în special, a angajatorilor și recrutorilor) pentru a le explica noile tipuri de calificări promovate prin ciclurile de studii Bologna, pentru a prezenta realele competențe cognitive și funcțional-acționale ale absolvenților de licență cu cei care absolvă un program de masterat – 15,05%.

Absolvenții Facultății de Drept angajați în cîmpul muncii:

Care sunt principalele trei acțiuni care ar trebui întreprinse pentru a îmbunătăți situația în Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți?

1. atragerea mai pe larg a specialiștilor-practicieni în procesul de formare profesională – 63,15%
2. consolidarea legăturii dintre teorie și practică – 55,26%
3. instituirea unui dialog sistematic cu studenții, absolvenții, asociațiile profesionale și angajatorii reprezentativi pentru ajustarea ofertei de studii la cerințele pieței muncii – 50%
4. implementarea reală și eficientă a unui mecanism intern de monitorizare operativă continuă a asigurării calității educației universitare – 26,31%
5. creșterea gradului de transparență în procesul decizional – 21,05%
6. sporirea rolului angajatorilor în elaborarea și implementarea programelor de studiu – 18,42%
7. definirea listei de competențe și abilități pe care angajatorii se așteaptă să le găsească la nivelul unui absolvent-potențial viitor angajat – 15,78%
8. depășirea fenomenelor indezirabile în relația „profesor-student” – 5,26%
9. „Educația continuă” a partenerilor (în special, a angajatorilor și recrutorilor) pentru a le explica noile tipuri de calificări promovate prin ciclurile de studii Bologna, pentru a prezenta realele competențe cognitive și funcțional-acționale ale absolvenților de licență cu cei care absolvă un program de masterat – 5,26%.

Angajatorii din domeniul 38. Drept și cei din domeniul 14. Științe ale educației la întrebarea deschisă „Menționați aspectele pe care Universitatea trebuie să le îmbunătățească în mod prioritar” au insistat asupra depășirii decalajului dintre teorie și practică, aplicării cunoștințelor în practică, eficientizării practicii de specialitate; formării abilităților de lucru în echipă, abilităților de manager și altor sugestii specifice fiecărui domeniu de formare profesională.

Așadar, factorii decizionali din sistemul educațional universitar, dar și cei din afara sistemului educațional urmează să realizeze, în mod prioritar, următoarele acțiuni pentru a depăși discrepanțele existente între oferta educațională și cerințele pieței forței de muncă:

- atragerea mai pe larg a specialiștilor-practicieni în procesul de formare profesională;
- consolidarea legăturii dintre teorie și practică;
- instituirea unui dialog sistematic cu studenții, absolvenții, asociațiile profesionale și angajatorii reprezentativi pentru ajustarea ofertei de studii la cerințele pieței muncii;
- implementarea reală și eficientă a unui mecanism intern de monitorizare operativă continuă a asigurării calității educației universitare.

Realizarea în mod prioritar a acestor acțiuni va crea premise favorabile pentru anticiparea cererii pieței forței de muncă și racordarea previziunilor asupra structurii și conținutului ofertei educaționale universitare cu previziunile indicatorilor pieței muncii.